

ЕЛЕКТРОННИЙ ПОСІБНИК З ТЕОРЕТИЧНОЇ ФОЛЬКЛОРИСТИКИ: ПРОБЛЕМАТИКА РОЗРОБЛЕННЯ

У статті представлено результати першого етапу розроблення електронного посібника з теоретичної фольклористики у формі теоретичних висновків та пробного фрагменту майбутнього електронного посібника.

Ключові слова: електронний посібник з теоретичної фольклористики, електронні засоби навчання, система управління навчанням Moodle, онтологія.

Актуальність дослідження, результати якого викладені у цій статті, зумовлена станом розвитку сучасного інформаційного суспільства, в якому електронні засоби навчання (ЕЗН) сприймаються як навчальний засіб нового покоління і стають зручним знаряддям навчального процесу. Відповідно актуальним є створення електронного посібника з теоретичної фольклористики, прецедентів розробки якого в Україні не виявлено.

Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, а відповідно і електронних засобів навчання, у сферу освіти стало актуальним на державному рівні порівняно нещодавно. З огляду на це, проблема стандартизації ЕЗН, зокрема процес їх розроблення, в Україні не є остаточно вирішеною. Такий стан проблеми викликає потребу в аналізові підходів до прецедентів створення ЕЗН в Україні та вироблення власного підходу, що відповідатиме специфіці досліджуваної галузі та наявним технічним можливостям. Оскільки досліджувана тема знаходиться на перетині кількох галузей – фольклористики, педагогіки, лінгвістики тексту та інформаційних технологій – вивчення наукової літератури охоплює всі ці напрями дослідження, що забезпечує вироблення багатоаспектного підходу до розроблення електронного посібника з теоретичної фольклористики і використання сучасних міждисциплінарних методів дослідження.

У пропонованій статті репрезентовано результати першого етапу розроблення електронного посібника з теоретичної фольклористики у формі теоретичних висновків та пробного фрагменту майбутнього електронного посібника.

Досягнення поставленої мети потребувало, окрім аналізу наукової джерельної бази, виконання таких **завдань**:

1. виявлення існуючих прецедентів реалізації електронного посібника з теоретичної фольклористики;

2. формулювання призначення електронного посібника з теоретичної фольклористики;
3. регламентування обов'язкових вимог (функціональних і технологічних) до електронного посібника з теоретичної фольклористики;
4. встановлення основних принципів розроблення електронного посібника з теоретичної фольклористики;
5. добір навчального матеріалу (програмного та довідкового) з теоретичної фольклористики для змістового наповнення електронного посібника з теоретичної фольклористики;
6. вибір програмного засобу для комп'ютерної реалізації електронного посібника з теоретичної фольклористики;
7. укладання пробного фрагмента електронного посібника з теоретичної фольклористики.

Процес розроблення електронного посібника з теоретичної фольклористики, а саме чітке означення суті об'єкта дослідження, потребує насамперед визначення основоположних понять, уживаних у сфері електронних засобів навчання (ЕЗН). Саме це завдання ставить собі за мету К. Л. Бугайчук у своїй статті [Бугайчук 2011, 2], присвяченій проблемі створення електронного підручника з юридичних дисциплін.

Особливої уваги важливо надати розгляду Національного стандарту України ДСТУ 7157:2010 «Інформація та документація. Електронні видання. Основні види та вихідні відомості» (чинний від 2010-01-07) [ДСТУ 2010, 4], введення в Україні якого сприяло уточненню понять «електронний підручник», «електронний навчальний посібник» та «електронний посібник», уніфікуванню найменувань програмних навчальних засобів і встановленню їхнього статусу.

Спираючись на ДСТУ 7157:2010, К. Л. Бугайчук пропонує такі визначення: «Електронний підручник – це навчальне електронне видання із систематизованим викладом дисципліни (її розділу, частини), що відповідає навчальній програмі й офіційно затверджене як таке»; «Електронний навчальний посібник – навчальне електронне видання, що доповнює або частково (повністю) замінює підручник й офіційно затверджене як таке»; «Електронний посібник – електронне видання, призначене на допомогу в практичній діяльності чи оволодінні навчальною дисципліною».

У визначенні, що подане у «Тлумачному словнику термінів понятійного апарату інформатизації освіти» [Толковий словарь 2009, 8] та є найбільш повним (оптимальним) для дослідників цього питання [Громов, Ящун 2010, 3; Муковіз 2010, 6], електронний підручник трактується як «інформаційна система (програмна реалізація) комплексного призначення, яка за допомо-

гою єдиної комп'ютерної програми, без звертання до паперових носіїв інформації, забезпечує реалізацію дидактичних можливостей засобів інформаційно-комунікаційних технологій у всіх ланках дидактичного циклу процесу навчання».

На основі запропонованих визначень та бачення практичної ролі розроблюваного нами засобу навчання, електронний посібник з теоретичної фольклористики передбачається розробити як електронне навчальне видання допоміжного характеру, покликане сприяти ефективному засвоєнню навчальної дисципліни «теоретична фольклористика» і призначене для використання в системі вищої освіти у навчальному процесі в індивідуальному або колективному режимі.

Базовим джерелом предметної галузі, на основі якого передбачається розробити електронний посібник з теоретичної фольклористики, є підручник С. К. Росовецького «Український фольклор у теоретичному висвітленні» [Росовецький 2008, 7] – широко визнане авторитетне видання, що використовується у системі вітчизняної вищої освіти як основний підручник з теорії українського фольклору. Цей основний навчальний матеріал планується доповнити довідковими інформаційними ресурсами у вигляді термінологічного та енциклопедичного словників.

Вимоги до програмного засобу, використовуваного для реалізації електронного посібника з теоретичної фольклористики, є такими:

- висока структурованість і прозорість логіки інструменту інформаційної навігації;
- можливості доступу до мультимедійної інформації (графіка, музика, відео тощо) відповідного обсягу;
- дружній користувачький інтерфейс (з можливістю налаштування);
- можливості оновлення навчального матеріалу та адаптування електронного посібника за участі як викладача, так і студента (з розмежуванням доступу).

Серед основних принципів розроблення електронного посібника з теоретичної фольклористики особливо важливу роль відіграють такі:

- відповідність затвердженій навчальній програмі;
- адекватне змістове трансформування тексту оригінального паперового варіанту навчального матеріалу в електронну форму;
- забезпечення повноти дидактичного циклу процесу навчання;
- структурування навчального матеріалу за модульним принципом;
- надання можливості перевірки і самооцінки знань за прийнятною системою оцінювання.

Виходячи з вище наведених вимог та принципів розроблення електронно-

го посібника з теорії фольклору, програмним засобом для його комп'ютерної реалізації обрано систему навчання Moodle, «яка є лідером серед освітніх систем нового типу – систему управління навчанням (LMS – Learning Management Systems)» [Болубаш 2013, 1].

Вибір програмного засобу проводився, головним чином, за такими критеріями:

- повнота реалізації завдань та принципів, визначених для електронного посібника з теоретичної фольклористики;
- необов'язковість знань та навичок програмування при використанні у розробленні ЕП;
- доступність для використання.

Відповідність засобу Moodle усім зазначеним критеріям зумовлена насамперед його цільовим призначенням як освітнього СКВ для створення та організації навчальних курсів. Програма містить набір із 35 модулів, які забезпечують повноту реалізації призначення навчального курсу.

Окрім того, на відміну від будь-яких автономних HTML-, XML-редакторів, якими користуються при створенні ЕП, LCMS Moodle надає більше можливостей для забезпечення дидактичних завдань електронного посібника, оскільки уже містить вбудований HTML-редактор.

Перевага LCMS Moodle над іншими системами керування вмістом полягає передусім у можливості включення розроблюваного електронного курсу в сучасний освітній процес в Україні. Серед ВНЗ України (понад 20), що використовують систему Moodle, є Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Поступом у покращенні якості електронного навчання, зокрема дистанційної освіти, в Університеті може бути співпраця з розробниками навчальних курсів на сайті Moodle КНУ імені Тараса Шевченка [5].

На основі навчального модуля «Теорії фольклористики: XIX ст.», що охоплює однойменний третій розділ підручника С.К.Росовецького «Український фольклор у теоретичному висвітленні» укладено пробний фрагмент електронного посібника з теоретичної фольклористики.

У подальшому планується детальніша структуризація змісту навчального матеріалу всього посібника з теоретичної фольклористики.

Наступним етапом роботи над електронним посібником передбачається побудова онтологій кожного розділу з урахуванням специфіки представлено-го в них матеріалу.

Формування таких онтологій дозволить розробити потужний інформаційний-довідковий матеріал (словник-тезаурус, словник-енциклопедія), що разом із сервісними функціями допоможе представити систему знань дисципліни «Теорія фольклору».

Електронний посібник розуміється як відкрита система. Таким чином, планується подати доступ до інших джерел у просторі Інтернет, зокрема, до першоджерел та корисних веб-ресурсів, з метою реалізації мети розроблюваного електронного засобу навчання.

Проведена науково-практична робота дозволила нам розробити алгоритм і принципи розроблення ЕП з теор.ф-ки, практичною реалізацією яких став на сьогодні створений пробний фрагмент ЕП.

Високу практичну значимість розроблюваного електронного посібника з теоретичної фольклористики в системі національної освіти можна прогнозувати, виходячи з того, що впровадження в навчальний процес сучасних інформаційних технологій у сфері шкільної, вищої та післядипломної освіти (передусім, у дистанційному навчанні) становить один із пріоритетів освітньої політики України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Болюбаи Н. М.* Організаційно-методичні аспекти навчання на базі інформаційного середовища Moodle // Інформаційні технології та засоби навчання. 2013. № 1 (33). Режим доступу до журналу: <http://journal.iitta.gov.ua>; 2. *Бугайчук К. Л.* Електронний підручник: поняття, структура, вимоги // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2011. – №2 (22). 3. *Громов С. В., Яцун Т. В.* Електронні засоби навчання: сучасні підходи до структури й технологій розроблення // Теорія і практика упр. соц. системами, 2010. - № 1. – С.91-98.; 4. ДСТУ 7157:2010. Інформація та документація. Електронні видання. Основні види та вихідні відомості. — Вперше ; чинний від 2010—07—01.; 5. КНУ ім.Т.Г.Шевченка – Moodle [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://195.68.210.50/moodle/>. – КНУ ім.Т.Г.Шевченка – Moodle. 6. *Муковіз О. П.* Електронний підручник у системі навчально-методичного забезпечення ВНЗ [Електронний ресурс] / Режим доступу: // mukovoz-alex.at.ua/load/0-0-0-3-20; 7. *Росовецький Станіслав.* Український фольклор у теоретичному висвітленні: Підручник. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 623 с.; 8. Толковий словарь терминов понятийного аппарата информатизации образования. – М.: ИИО РАО, 2009. – 96 с.

Алешкина К., студ.,
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко

В статье представлены результаты первого этапа разработки электронного пособия по теоретической фольклористике в форме теоретических выводов и пробного фрагмента будущего электронного пособия.

Ключевые слова: *электронное пособие по теоретической фольклористике, электронные средства обучения, система управления обучением Moodle, онтология.*

Aloshkina K., stud.,
Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv

Folklore theory electronic manual: the problematics of creation

the article represents the results of the first stage of creation the Folklore theory electronic manual through the theoretical conclusions and trial fragment of the future manual.

Key words: *Folklore theory electronic manual, electronic training resources, Learning Management System Moodle, ontology.*

УДК 821.161.2-311.6

Арюшенко З.В., асп.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

**БУТТЯ І КОНЦЕПТ СВІТОРОЗУМІННЯ
В ІСТОРИЧНИХ ТВОРАХ ІВАНА БІЛИКА**

У статті висвітлюється поняття буття та концепт світорозуміння з погляду на авторське тлумачення історичних подій Іваном Біликом, осмислюється питання духовного розвитку історичних особистостей в минулому та його взаємодії із сучасним станом філософсько-літературного життя.

Ключові слова: *історизм, авторська інтерпретація, буття, світорозуміння, Іван Білик, історія.*

Література відображає та зберігає знання й культуру народу в певний період історичного розвитку, вона є різновидом мистецтва, власне, мистецтвом слова, що відображає дійсність у художніх образах, створює нову художню реальність. У нашій культурі філософська рефлексія, критична осмисленість та літературні традиції не мають чітких меж. Література самоідентифікує себе, свої цілі та завдання через різні форми мімесису. Фактично література займається перевіркою реальності. Багаторазові спроби людини пошуків сенсу буття в різні історичні епохи не дали конкретної відповіді на питання, у чому саме полягає його сенс. Тому А. Камю стверджує, що абсурд людського існування має бути прийнятий без пояснень. Але таке прийняття Абсурдності світу не означає скорення, навпаки воно змушує людину вдаватись до Бунту [Камю 1998, 177]. Тому необхідним є звернення до філософії, яка є особливою сферою духовної діяльності людини, спрямованою на усвідомлення проблем людського буття, найзагальніших духовних потреб конкрет-